

> Retouradres Postbus 20952 2500 EZ Den Haag

Ministerie van BZK
De Minister voor Wonen en Rijksdienst
de heer drs S.A. Blok
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

**COLLEGE VAN
RIJKSADVISEURS**

Oranjevuitensingel 90
Postbus 20952
2500 EZ Den Haag
Interne postcode 420

Contactpersoon

ir F.J.C.M. van Dongen

T 070 339 4879
frits.vandongen
@rgd.minbzk.nl

Kenmerk

201201337

Datum 13 juni 2013
Betreft Afstoot en transformatie

Geachte heer Blok,

Veel rijksgebouwen die geen rijkshuisvestingsfunctie meer hebben zullen in de komende jaren worden afgestoten. Onder het vastgoed dat wordt overgeheveld naar de markt bevinden zich, naast de 34 monumenten met primair een erfgoedfunctie (MEF), ook andere gebouwen met een monumentenstatus. U heeft met betrekking tot het af te stoten vastgoed, in uw brief van 29 mei jl, aan de Kamer te kennen gegeven dat een dergelijke overheveling op zorgvuldige wijze zal plaatsvinden. Ook vermeldt u aan de Tweede Kamer dat de Rijksbouwmeester daarbij in adviserende zin betrokken is. Uiteraard onderschrijf ook ik de noodzaak voor zorgvuldigheid bij deze operatie en met deze brief geef ik graag mijn betrokkenheid verdere invulling.

Op de agenda van het overleg dat ik onlangs met een aantal voormalig Rijksbouwmeesters had, stond ondermeer de zorg over de afstoot van vastgoed door het Rijk op de agenda. Deze zorg wil ik - mede namens hen - graag onder uw aandacht brengen.

Het afstoten van gebouwen en monumenten door het Rijk vindt plaats op een moment dat gemeenten en provincies zware taakstellingen opgelegd hebben gekregen. In deze context is het niet vanzelfsprekend dat gemeenten en provincies de zorg voor het cultureel erfgoed naar behoren kunnen uitoefenen. Bovendien gaat het bij het monumentaal rijksvastgoed om een rijk geschakeerd aanbod, hetgeen de operatie verder kan compliceren. Niet zelden gaat het bij het af te stoten cultureel erfgoed om gebouwen waaraan slechts moeizaam een nieuwe functie is toe te kennen. Tegelijkertijd worden sommige van de over te dragen monumenten door de

lokale gemeenschap en het bredere monumentenveld als 'icoon', als identiteitsdrager ervaren. Deze gebouwen hebben dan ook niet voor niets een belangrijke cultuurhistorische waarde die het praktische gebruik in enkele gevallen moeilijk maakt.

**COLLEGE VAN
RIJKSADVISEURS**

Datum
13 juni 2013

Kenmerk
201201337

In de afgelopen decennia zijn van rijkswege veel additionele middelen geïnvesteerd in onze monumenten en verkeren deze mede daardoor nu in goede staat van onderhoud. Ook de Rijksgebouwendienst heeft met haar monumenten van deze investeringen geprofiteerd. Om te voorkomen dat het afstootbeleid een teruggang in onderhoudsniveau en daarmee in cultuurhistorische waarde van het erfgoed tot gevolg heeft en zodoende tot kapitaalvernietiging leidt, is het van belang zorgvuldig met afstoot om te gaan. Zo kan ook worden voorkomen dat op termijn toch weer een beroep gedaan moet worden op rijksmiddelen, indien een rijksmonument onverhoopt niet onderhouden kan worden door een nieuwe eigenaar.

U heeft bekend gemaakt de mogelijkheid te willen onderzoeken een aantal monumenten, waaronder de 34 eerder genoemde MEF monumenten, over te dragen aan de nog op te richten Nationale Monumentenorganisatie (NMO) waartoe een aantal monumentenorganisaties het initiatief heeft genomen. Er is geen universeel toepasbare formule voor het correct, duurzaam en op levensvatbare wijze afstoten van cultureel erfgoed. Hoewel overdracht aan een dergelijke organisatie een antwoord kan zijn voor een deel van de af te stoten voorraad monumenten, zal het financiële en organisatorische absorptievermogen van een dergelijke particuliere organisatie zijn grenzen kennen. De gevolgen van de economische crisis laten ook hun sporen na binnen het veld van het cultureel erfgoed. Het is voor mij essentieel dat de NMO ook op langere termijn financiële draagkracht genereert om op basis van goed rentmeesterschap de gebouwen te beheren, dan wel zorgvuldig over te dragen. Met een dergelijke financiële onderbouwing is er mijns inziens sprake van een zorgvuldige overdracht van belangrijk cultureel erfgoed. Verder doe ik de aanbeveling ook andere op maat gesneden overdrachtsmogelijkheden te onderzoeken, zoals overdracht per bouwtype aan relevante categorale stichtingen.

De door de RGD en RVOB ontwikkelde ABC-scan is volgens mij een waardevol instrument dat ook in de hierboven geschetste context toepassing verdient. Vanuit die gedachte spreek ik binnenkort met de Staatssecretaris van Justitie over zijn voornemen om de drie koepelgevangenissen in Haarlem, Breda en Arnhem te verlaten en in Veenhuizen twee monumentale gevangenissen door nieuwbouw te

vervangen. Ik sluit niet uit dat aangetoond kan worden dat voor enkele rijksgebouwen waarvoor leegstand dreigt, de huidige functie behouden kan blijven. Als afstoot wel aan de orde is, kan de optie om gefaseerd af te stoten ruimte, tijd en mogelijkheden scheppen voor een functionele en creatieve, maar ook verantwoorde herbestemming door de markt. Het vastgoed wordt dan enkele jaren in bezit van het Rijk gehouden om op een later moment alsnog aan de marktvoorraad toe te worden gevoegd.

**COLLEGE VAN
RIJKSADVISEURS**

Datum
13 juni 2013

Kenmerk
201201337

Ik zou graag met U verder willen spreken over de beleids- en planmatige aspecten van overdracht van monumenten en ander vastgoed naar de markt. Graag bied ik mijn diensten aan om deze overgang verantwoord en zorgvuldig plaats te kunnen laten vinden.

Met vriendelijke groet,
Mede namens het College van Rijksadviseurs,

Frits van Dongen,
Rijksbouwmeester

Een afschrift van deze brief zend ik aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, mevrouw dr. M. Bussemaker en aan de CEO a.i. van het Rijksvastgoedbedrijf i.o., mevrouw ing. R.M. van Erp-Bruinsma